

โครงการศึกษาภาวะผู้นำชุมชนและการยอมรับนวัตกรรมการเกษตรของชุมชนบนพื้นที่สูง

การศึกษาวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษา ออกแบบ และจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง ที่เน้นการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติต่อตนเอง และชุมชน รวมทั้งเพื่อสังเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขการพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง กลุ่มเป้าหมาย คือ เยาวชนอายุระหว่าง 10-25 ปี ที่อาศัยอยู่จริงในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 3 แห่ง ประกอบด้วย (1) บ้านวะโดโกร โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สอง ตำบลแม่สอง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก (2) บ้านขุนตื้นน้อย-บ้านปิพอ โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืนขุนตื้นน้อย ตำบลแม่ตั้น อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ และ (3) บ้านห้วยฮ่อม ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ พื้นที่รับผิดชอบของโครงการขยายผลโครงการหลวงน้ำแขวงจังหวัดน่าน โดยการศึกษาได้กำหนดจะแล้วเสร็จในเดือนมีนาคม 2559 ผลการศึกษาเบื้องต้น มีดังนี้

1. ผู้นำและสมาชิกชุมชนมีความเห็นว่า เยาวชนสามารถมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน ทั้งในด้านอาชีพการเกษตร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านที่เยาวชนสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วกว่าผู้ใหญ่ ประกอบกับเยาวชนสามารถใช้เทคโนโลยีมาต่อยอดการเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้ใหญ่

2. การสำรวจจำนวนเยาวชนอายุ 10 - 25 ปี ในบ้านขุนตื้นน้อย-บ้านปิพอ วะโดโกร และห้วยฮ่อม พบสัดส่วนของจำนวนตามทะเบียนบ้านและจำนวนที่อาศัยอยู่จริงในชุมชน คือ 149/45 คน (30 เปอร์เซ็นต์) 136/63 คน (46 เปอร์เซ็นต์) และ 179/147 คน (82 เปอร์เซ็นต์) ตามลำดับ โดยมีเยาวชนเพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน เยาวชนที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในชุมชน คือ เยาวชนที่ไปเรียนหนังสือและทำงานนอกพื้นที่

3. การคัดเลือกกลุ่มเยาวชนร่วมกับเยาวชนและชุมชน เพื่อเข้าร่วมการพัฒนาความรู้และทักษะในบ้านขุนตื้นน้อย-บ้านปิพอ จำนวน 13 คน เป็นเพศชายทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนเยาวชนที่อาศัยจริงในชุมชน บ้านวะโดโกร จำนวน 11 คน โดยเป็นเพศชายทั้งหมด คิดเป็น 17.5 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนเยาวชนที่อาศัยจริงในชุมชน และบ้านห้วยฮ่อม จำนวน 11 คนที่มีทั้งเพศชายและเพศหญิง คิดเป็น 13.4 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนเยาวชนที่อาศัยจริงในชุมชน

4. การคัดเลือกหัวข้อเรียนรู้ร่วมกับเยาวชนพบว่าเยาวชนบ้านขุนตื้นน้อย-ปิพอ และบ้านวะโดโกร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ห่างไกลทุรกันดาร และไม่มีระบบไฟฟ้าที่เชื่อมต่อกับสายส่งของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต กลุ่มเยาวชนต้องการเรียนรู้เรื่องการเป็นช่างท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้งานและการบำรุงรักษาระบบผลิตไฟฟ้าพลังน้ำและพลังแสงอาทิตย์ ระบบไฟฟ้าแสงสว่างในอาคาร และเครื่องสีข้าวของชุมชน ในส่วนเยาวชนบ้านห้วยฮ่อม ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองแพร่ ต้องการเรียนรู้ด้านการพัฒนาอาชีพที่สามารถสร้างรายได้เสริมของครัวเรือน และใช้พื้นที่ไม่มากเหมือนเช่นเดียวกับการปลูกข้าวโพดที่เป็นอาชีพหลักของชุมชน โดยได้คัดเลือกหัวข้อการเรียนรู้เกี่ยวกับการเพาะเห็ดเศรษฐกิจและการเลี้ยงกบ เป็นต้น

5. การออกแบบวิธีการเรียนรู้ในลักษณะการลงมือปฏิบัติจริงในหัวข้อที่เยาวชนคัดเลือก ที่จะมีการประเมินผลก่อนและหลังการเรียนรู้ในด้านความรู้และทักษะที่เพิ่มพูนขึ้น ที่จะส่งผลกระทบต่อทัศนคติต่อตนเองของกลุ่มเยาวชนในการเป็นผู้นำของโครงการที่จะสนับสนุนเศรษฐกิจของครัวเรือนและการพัฒนาชุมชนในภาพรวม

ผลผลิตที่สำคัญ

1. ผลการวิเคราะห์ความคาดหวังของชุมชนต่อบทบาทของเยาวชน ในการสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งและกะเหรี่ยง
2. จำนวนกลุ่มเยาวชนม้งและกะเหรี่ยงในโครงการขยายผลโครงการหลวง 3 แห่ง ที่เข้าร่วมคัดเลือกหัวข้อการเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

เนื่องจากการศึกษาวิจัยในปีแรกที่มีกำหนดจะแล้วเสร็จในเดือนมีนาคม 2559 และจำเป็นต้องมีการทดสอบกระบวนการเรียนรู้ซ้ำในกลุ่มเยาวชนกะเหรี่ยงและม้ง

(ก) การวิเคราะห์บทบาทเยาวชนร่วมกับผู้นำและกลุ่มเยาวชน

(ข) กิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มเยาวชน

ภาพการศึกษาภาวะผู้นำชุมชนและการยอมรับนวัตกรรมการเกษตรของชุมชนบนพื้นที่สูง